

Vadsø, den 9. april 2014

Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Same- og minoritetspolitisk avdeling,
Postmottak@kmd.dep.no

DEN EUROPEISKE PAKTEN OM REGIONS- ELLER MINORITETSSPRÅK, NORGES SJETTE PERIODISKE RAPPORT – HØRINGSVAR.

Vi viser til departementets brev av 12. mars 2014, ref. 14/1366 med høringsfrist 1. april og til invitasjon med samme ref. dagen etter til høringsmøte 4. april i Oslo. Med vår beskjedne administrative kapasitet var det ikke mulig å overholde de relativt korte fristene bl.a. midt under forberedelsene til vårt landsmøte 5.- 6. april. En utsettelse, kfr. epost av 14. mars 2014 til i dag var derfor nødvendig. Et møte samtidig med Kvenlandsforbundet kan være aktuelt.

Vi har følgende kommentarer til departementets utkast og ber om at dette framkommer i Norges sjette periodiske rapport.

Brukere av regionsspråk

Oppfordring fra Europarådet: *Europarådet ber om oppdatert informasjon om antallet brukere av regions- eller minoritetsspråk, geografisk fordeling av brukerne og for øvrig informasjon om den generelle demografiske situasjonen.*

Vi mener at det man ber om er informasjon om *antallet språkbrukere* og ikke et «registre i Norge basert på etnisk tilhørighet» som også vi har reservert oss mot. Videre er vi enige med Kvenlandsforbundet at det vil være mer hensiktsmessig at det lages et frivilling register over

brukere av finsk og kvensk i Norge, gjerne slik at geografisk fordeling kommer fram. Etnisk registrering på bakgrunn av slekt har i seg selv ikke noen verdi for arbeidet med å revitalisere språket. Derimot kan informasjon om hvem som kan språket være viktig og bør primært omfatte språkbrukere som behersker språket på samtalenivå.

Opplæringen i finsk som andrespråk i Finnmark og Troms viser en klar tilbakegang. Årsaken til det store frafallet fra finsk- og kvenskopplæringen, er at tilbudet ikke er tilpasset den reelle situasjonen. Aktive språkbrukere i nær kontakt med finsk antas å være en stimulerende faktor. Det er interessen for og volumet av finskundervisningen som bidrar til å holde opplæringen i kvensk i gang. Dersom finskundervisningen går ytterligere tilbake vil ikke undervisningen i kvensk kompensere dette.

Politikk, lovgivning og praksisendringer

Oppfordring fra Europarådet:

I forbindelse med Norges sjette rapportering ber Europarådet norske myndigheter redegjøre for endringer i den generelle politikken, lovgivningen eller praksis for regions- eller minoritetsspråk. Europarådet ber norske myndigheter peke på utvikling som er ventet i den neste overvåkningsperioden, slik som endringer i politikk eller budsjett, «policy plans» eller andre faktorer som kan ha direkte eller indirekte effekt på situasjonen for regions- eller minoritetsspråk i Norge.

Det bør gå fram at vårt forbund har fremmet krav om at også finsk blir anerkjent som minoritetsspråk i Norge og at retten til finskopplæring ikke avgrenses til fylkene Finnmark og Troms. Begrunnelsene er at for norskfinner er minoritetsspråket finsk og at finsk ikke lenger er et regionspråk, men er i bruk også sør i landet. Det er dialog med myndigheten om disse kravene. Se pkt. 8 under Del II senere.

Vi deler synspunktene til Kvenlandsforbundet at også språket i nord har vært skrevet ved hjelp av finsk skrivemåte i mer enn 200 år. Vi har videre registrert at det standardiseringsarbeid for kvensk som drives er et arbeid som er satt i gang og drives uten at dette har vesentlig støtte blant språkbrukerne. De som snakker språket har allerede valgt finsk skrivemåte. Det er få som ønsker å skifte skrivemåte og erfaringen viser at det ikke er lett å få språkbrukere til å skifte skriftspråk etter at de først har tatt sitt valg. Kvenske tiltak er tilgodesett når det gjelder tilgang på ressurser. Den pengemessige innsatsen fra staten til kvenske tiltak utenfor skoleverket har ikke resultert i at flere elever har tatt dette faget.

Ministerkomitens anbefalinger - Tiltak for å følge opp anbefalingene

Europarådet:

2. Vedta en omfattende, strukturert politikk for kvensk, kombinert med en handlingsplan, i

samarbeid med de kvensktalende.

Vi slutter oss til Kvenlandsforbundets vurdering av at siden vi ikke har en registrering av antallet brukere av språket, og heller ikke kanaler for å komme i dialog med språkbrukerne, vet vi heller ikke om tiltakene som det blir bevilget midler til er ønsket av språkbrukerne.

Språkpakten del II

– Oversikt over tiltak iverksatt for å anvende artikkel 7 for statens anerkjente regions- eller minoritetsspråk

8. Presentasjon av situasjonen for regions- eller minoritetsspråkene i Norge – oppdatering. Europarådet:

I den femte periodiske rapporten nevner norske myndigheter at det har vært fremmet ønske fra de finsktalendes side om at finsk må bli beskyttet i henhold til paktens del II. Ifølge myndighetene er spørsmålet til vurdering i Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Ekspertkomiteen ser fram til å motta informasjon om dette i neste periodiske rapport.

Departementet har gjengitt følgende av sin administrative vurdering:

Etter departementets syn er det mest nærliggende å konkludere med at kvensk er det språket som den nasjonale minoriteten kvener/norskfinner tradisjonelt har brukt. Vi legger da vekt på ordlyden i språkpakten artikkel 1 bokstav a ("tradisjonelt brukes"), i tillegg til uttalelser i den forklarende rapporten til språkpakten som knytter seg til "språk som har blitt snakket" (vår utheving). Når Norge da i tillegg har definert kvensk som et eget språk, er det mest nærliggende å si at kvensk er det språket som tradisjonelt er brukt av kvenene/norskfinnene, og at moderne riksfinsk faller utenfor definisjonen i språkpakten.

Denne vurdering er slik vi ser det ufullstendig og fra forbundsstyrets side har vi valgt å anse både vurderingen om å utvide retten til opplæring i finsk i Norge og spørsmålet om finsk som minoritetsspråk, som myndighetenes *utgangspunkt* til fortsatt nødvendig dialog.

Her registrerer vi også Kvenlandsforbundets positive uttalelse om betydningen av at finsk blir godkjent som minoritetsspråk. Språkkonvensjonen gir oss rett til selv å velge skrivemåte for vårt språk og våre dialekter. Det er vanskelig å forstå at ikke begrunnelsen for valg av skriftspråk skal bestemmes av norske myndigheter. Dette bør løses ved dialog mellom myndighetene og språkbrukernes organisasjoner uten å involvere Europarådet.

12. Ekspertkomiteen oppfordrer norske myndigheter til å videreføre sitt arbeid med å utarbeide mer pålitelige data om bruken av språkene, særlig kvensk, i samarbeid med dem som snakker språkene.

Her viser vi til vår kommentar til punkt 2 foran under Ministerkomitens anbefalinger - Tiltak for å følge opp anbefalingene.

109. Ekspertkomiteen inviterer norske myndigheter til å framskaffe nøyaktige tall for antallet barn som får undervisning i kvensk på ulike nivåer, og ser fram til å motta informasjon om utarbeidelsen av skolemateriell på kvensk.

Vårt landsmøte uttalte nylig at debatten om språkopplæringen i finsk og kvensk preges for mye av synsing, følelser og kulturidentitet. Debatten har alt for lenge fulgt det samme mønster og innsatsen har ikke gitt synlige resultater, tvert imot. Nå bør fokus rettes mot hvordan finskundervisningen som de fleste ønsker, kan få bedre vekstvilkår i Norge.

Norske myndigheter må nå analysere om dagens offentlige pengebruk på dette feltet er fornuftig og effektiv. Landsmøtet rettet derfor en appell til regjeringen om å iverksette en evaluering av ressursbruken til kvensk og finsk språk for å se om intensjonene i Opplæringslovens § 2-7 er oppfylt. Da vil man se hva som fungerer eller ikke fungerer. Slik kan kartet justeres. Samtidig bør det gjennomføres en kartlegging av behovet for finsk og kvensk språkopplæring i Norge. Både kartleggingen og evalueringen bør danne grunnlag for en langsiktig plan for å styrke denne undervisningen. Evalueringen kan med fordel settes bort til en uhildet institusjon som ikke er berørt av disse bevilgningene, gjerne en finsk forskningsinstitusjon.

Vennlig hilsen

Nils Petter Pedersen/sign.

forbundsleder/puheenjohtaja

Dette dokument er elektronisk godkjent og sendes uten signatur